

ДІЯЛЬНІСТЬ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ НА ПОЛТАВЩИНІ В УМОВАХ РЕФОРМИ

Ремезова Наталія Миколаївна

ст. викл.

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка,

Дерев'янка Віталій Віталійович

здобувач другого (магістерського)

рівня вищої освіти

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

Упродовж багатьох років крок за кроком створювалася мережа освітніх закладів галузі культури Полтавщини, вихованці яких сьогодні своєю творчістю гідно презентують Україну. Діяльність Полтавського обласного методичного кабінету навчальних закладів мистецтва та культури як головної регіональної організаційно-творчої, культурно-освітньої установи координує діяльність мистецьких навчальних закладів Полтавщини. Діяльність установи спрямована на розвиток дитячої творчості та позашкільної освіти, розвиток здібностей та обдарувань учнів мистецьких шкіл Полтавщини; задоволення їхніх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному формуванні та зростанні, творчого потенціалу викладачів, вивчення та узагальнення перспективного педагогічного досвіду тощо.

На Полтавщині функціонує мережа мистецьких шкіл, яка складається із 44 навчальних закладів. Відкрито 40 музичних відділень, 26 відділів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, 20 відділів хореографічного мистецтва, 2 театральні відділи.

Як у великих містах, так і у невеличких населених пунктах мистецькі школи доводять свою дієвість і необхідність, адже вони намагаються бути справжніми осередками культури своїх громад і активними учасниками міжнародних, всеукраїнських, обласних, міських і районних заходів (семінари, майстер-класи, концерти, конкурси, фестивалі, олімпіади, різноманітні виставки, свята тощо).

З 2015 р. в Україні розпочався процес реформування у сфері освіти – «Нова українська школа».

З 2017 р. набрав чинності Закон України «Про освіту № 2145», який містить окремі норми щодо мистецької освіти. Законом введено науково-творчий ступінь доктора мистецтва та норми щодо його запровадження, мистецький напрям позашкільної освіти, терміни «мистецька освіта», «початкова мистецька освіта», «мистецька школа», «спеціалізована мистецька школа-інтернат», «мистецький коледж», а також особливі умови атестації педагогічних працівників; впровадження освітнього процесу в закладах мистецької освіти; розробка стандартів початкової, профільної та фахової передвищої освіти [1].

У процесі реформування мистецької освіти (2018 р.) було затверджено:

- положення про атестацію педагогічних працівників (установ) освіти сфери культури;
- форма звітності для музичних і мистецьких шкіл (шкіл-інтернатів);
- положення про мистецьку школу, в якому враховані наступні принципи: людиноцентризм; автономія мистецької школи; гнучкість та варіативність; об'єктивність оцінювання роботи; інклюзивність.

Отже, початкова мистецька освіта тепер розподілялась на три підрівні, які синхронізовані з періодами навчання ЗОШ: *елементарний* (1-4 кл.), *базовий* (5-9 кл.), *поглиблений* (10-11 кл.). Для елементарного та базового підрівнів початкової мистецької освіти були розроблені типові освітні програми (наказ Міністерства культури України від 24.04.2019 № 352 та наказ від 23.07.2019 р. № 562), якими визначено загальний нормативний зміст, основні завдання та підходи до організації навчального процесу, перелік освітніх компонентів, їх послідовність та обсяг. Відповідно з 2019 р. кожна мистецька школа, яка вже змінила статuti мала розпочати навчання за освітніми програмами [4; 5].

Шляхи реформування початкової мистецької освіти неоднозначно сприйняла більшість представників професійної спільноти. Запропоновані нововведення отримали негативний резонанс, оскільки вони погіршували та нівелювали зміст мистецької освіти, а державні стандарти початкової мистецької освіти, негативно впливали як на дітей, так і на викладачів – відсутність сольного співу та театрального мистецтва до 5 кл.; відсутність зведених репетицій будь-яких колективів; ліквідація та заміна окремих базових дисциплін, що не є рівноцінними; загальний набір учнів на всі відділи з 6 років; збільшення кількості учнів у групах і відповідно – зменшення обсягу навчального навантаження викладачів тощо.

Під тиском громадської думки 04.07.2019 р. вийшов наказ № 506 «Про внесення змін до наказу Мінкультури України від 24 квітня 2019 р. № 352) [2], яким було скасовано використовувати у навчальному процесі типові освітні програми з 1 вересня 2019 р. для учнів 1 класів.

Ці зміни дозволили кожній мистецькій школі обрати власну траєкторію розвитку. До цього з'явилась можливість виділяти стільки часу, скільки потрібно для того, щоби обирати оптимальні складники власної освітньої програми із затвердженням на засіданнях педагогічних рад мистецьких шкіл з врахуванням компонентів для вільного вибору дисциплін здобувачами освіти з врахуванням особливостей регіону та інтересів учнів.

У 2019 р. вийшов наказ № 711 від 29.08.2019 р., який передбачав можливість працювати до 2022-2023 навчального року за типовими навчальними планами і освітніми програмами [6].

Наказ, що запроваджував типові освітні програми був створений не тільки за відсутності державного стандарту, а й без проведеної апробації, який викликав багато приводів для дискусій. Сутність запропонованої реформи – турбота про дитину, яка загрожувала в той же час певними ризиками: скорочення годин з фаху (двічі на тиждень) та годин для колективного музикування тощо.

Окрім питання створення і затвердження освітніх програм в процесі впровадження реформ у мистецькій освіті виникли інші ризики:

- 1) фінансування мистецьких шкіл з місцевих бюджетів;
- 2) відсутність методичних рекомендацій із впровадження реформ, підручників, посібників та Державного стандарту початкової мистецької освіти;
- 3) недосконалість Положення про атестацію педагогічних працівників введеного в дію з 1 січня 2019 р. наказом Міністерства культури України від 12.07.2018 №628 [3].

Безумовно, в сучасному суспільстві зміни необхідні. Необхідні вони і в мистецькій школі шляхом:

- модернізації матеріально-технічної бази (придбання музичних інструментів, сучасних інтерактивних технологій, комп'ютеризація, технічні засоби навчання тощо);
- оновлення змісту навчання (опанування нових стилів, напрямів, осучаснення репертуару учнів, введення творів сучасних композиторів, джазово-естрадного напрямку);
- розширення публічних форм роботи, активізації концертних виступів для громадськості (проведення різноманітних відкритих паркових концертів, флеш-мобів тощо);
- проведення в школах різноманітних заходів з метою поширення професійного досвіду виконавців і педагогів (майстер-класи, семінари тощо);
- впровадження прогресивних методичних технологій – інтерактивне навчання, ранній розвиток, ігрові форми навчання;
- використання диференціації навчального процесу з урахуванням індивідуальних можливостей дітей (загально-естетичне і професійне) з урахуванням методики роботи з дітьми з особливими потребами (інклюзивна освіта).

На глибоке переконання директорки Полтавського обласного методичного кабінету навчальних закладів мистецтва та культури Л. В. Богодистої, сьогодні є вкрай важливим в мистецьких школах створити комфортні умови для навчання. Для цього, на її думку, потрібно на законодавчому рівні необхідно:

- зберегти систему початкової мистецької освіти, яка апробована десятиліттями і є результативною, конкурентною, дієвою;
- внести зміни до Бюджетного кодексу України, передбачивши можливість спрямування коштів освітньої субвенції, окрім визначених у законодавстві напрямів, на фінансування закладів спеціалізованої освіти, тобто відновити державну субвенцію на потреби мистецьких шкіл;
- підтримувати престиж професії викладача мистецької школи.

Отже, сучасна мистецька освіта аби відповідати потребам і запитам суспільства, забезпечувати розвиток творчого потенціалу дітей і молоді, формувати мистецькі професійні компетенції і при цьому зберегти цінні надбання національного мистецтва – є найголовнішим питанням сьогодення. Тому, необхідно мудро, виважено професійно знаходити підходи до оновлення

змісту мистецької освіти, пошуку нових форм, методик; зробити все для того щоб навчальний процес став більш цікавим і мотивованим для учнів.

Список літератури:

1. Закон України «Про освіту» № 2145 2017 р. URL : https://urst.com.ua/act/pro_osvitu
2. Наказ № 506 «Про внесення змін до наказу Мінкультури України від 24 квітня 2019 року № 352. URL : <https://doumck.wordpress.com/6243-2/>
3. Наказ Міністерства культури України від 12.07.2018 №628. URL : https://zakononline.com.ua/documents/show/372308__770614
4. Наказ Міністерства культури України від 24.04.2019 № 352. URL : <https://www.dnmczkmo.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/nakaz-vid-04.07.2019-%E2%84%96-506.pdf>
5. Наказ від 23.07.2019 № 562.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0562734-19#Text>
6. Наказ №711 від 29.08.2019 р.
URL : <https://www.dnmczkmo.org.ua/2019/08/nakaz-ministerstva-kultury-ukrayiny-vid-29-08-2019-r-711-shhodo-vregulyuvannya-deyakyh-pytan-zdijsnennya-osvitnoyi-diyalnosti-mystetskymy-shkolamy/>